

MÚSICA

Record especial del Vendrell a Pau Casals amb motiu dels 132 anys de l'aniversari del naixement del mestre

L'acte central va ser la presentació pública de la pel·lícula sobre l'homenatge que la vila va retre al músic l'any 1927

A més d'altres actes, la projecció a Vil·la Casals va comptar amb Enriqueta Casals, neboda del fill il·lustre del Vendrell

EL VENDRELL

Ricard Vinyals/3d8

El Vendrell va commemorar el cap de setmana passat els actes del 132è aniversari del naixement de Pau Casals, el fill més il·lustre i universal del municipi, efemèride que aquesta vegada coincidí amb el centenari de la mort de Carles Casals, pare del violoncel·lista.

L'acte central va ser l'emotiva presentació pública de la pel·lícula de només 12 minuts, però d'un incalculable valor històric, sobre l'homenatge multitudinari que el Vendrell va retre al mestre el 10 de juliol del 1927.

Abans de la projecció, en un concorregut acte celebrat diumenge a la Sala Polivalent de la Vil·la Casals del barri marítim de Sant Salvador que va comptar amb la presència destacada d'Enriqueta Casals, neboda del músic, la historiadora local Àngels Santacana va explicar a bastament tota mena d'aspectes relacionats amb aquest homenatge i la filmació, la més antiga que es conserva de Pau Casals. Atesa la importància documental de l'homenatge, el 3d8 reproduïm en aquestes pàgines la intervenció de Santacana.

Dissabte, vigília de l'acte central al Museu Pau Casals, l'Auditori va acollir també un acte rellevant per recordar el mestre. Va ser un concert de valsos i danses, obres de Johann Strauss fill i interpretades per l'Orquestra Simfònica de Sant Cugat; un concertino d'Anna Calvo i sota la direcció de Josep Ferré.

Diumenge hi va haver una

Àngels Santacana, Pepa Domingo, Enriqueta Casals, Benet Jané i Núria Ballester, en l'acte de diumenge passat a Vil·la Casals

jornada de portes obertes a la Vil·la Casals-Museu Pau Casals, amb un parell de visites guiades durant el matí. Hi van participar unes 150 persones, moltes de les quals es van quedar a l'acte central organitzat per presentar l'esmentada pel·lícula sobre l'homenatge del Vendrell a Pau Casals fa més de vuit dècades. En l'acte hi van prendre part, a més d'Enriqueta Casals i Àngels Santacana, la conservadora del Museu Pau Casals, Núria Ballester; la directora de la Fundació Pau Casals, Pepa Domingo; i l'alcalde del Vendrell, Benet Jané.

La pel·lícula va agradar força als assistents, els quals, malgrat les limitacions tècniques dels anys vint del segle passat, van poder comprovar que la qualitat de les imatges era potser més bona del que es podria esperar. Algunes curiositats del film, a més de ser el més antic en el qual apareix Pau Casals, són que és l'única filmació on es veu Pilar Defilló

(mare del violoncel·lista), s'hi veu Susan Metcalfe (aleshores esposa de Casals) i que Josep Maria Sagarra va fer-ne el reportatge fotogràfic.

Emoció intensa

Els moments més emotius al marge de la projecció van ser les explicacions d'Enriqueta Casals, protagonista de l'entrevista a la contraportada d'aquesta edició del 3d8. La neboda del mestre, que va venir al Vendrell expressament des de la seva residència habitual a Perpinyà, va voler centrar-se en aspectes de Pau Casals al marge de la trajectòria artística, molt coneguda. També va ser l'interès d'aquest setmanari d'entrevistar-la.

L'acte va acabar amb una actuació sardanista dels Joves Dansaires del Penedès, els quals van haver de ballar dins de la Sala Polivalent de la Vil·la Casals per les males condicions climatolò-

El cor de veus blanques de l'Escola Municipal de Música Pau Casals del Vendrell i el grup Ço del Botafoc, dilluns a l'església del Vendrell

giques a l'exterior.

Quant a dilluns, dia exacte de la commemoració dels 132 anys del naixement de Pau Casals, d'entrada val a dir que unes 150 persones més van participar en els diversos grups muntats per recórrer espais del Vendrell estretament vinculats a la vida de Carles Casals, nascut a Barcelona però que va acabar fent d'organista a la parròquia de la capital del Baix Penedès. Recordem que el Museu Deu acull fins el 22 de febrer l'exposició titulada "Carles Casals (1852-1908), mestre, músic i organista al Vendrell de la Renaixença".

Finalment, al vespre, hi va haver un concert gratuït a l'església del Vendrell, durant el qual es va poder escoltar la part musicada i alguns fragments també cantats de "Los pastorillos en Belén". En concret, de 18 números que té aquesta obra en 5 actes, se'n van cantar 4. La interpretació va anar a càrrec del Cor de Veus Blanques

de l'Escola de Música Pau Casals i la formació de música tradicional Ço del Botafoc del Vendrell, a més de Salvador Guasch (orgue) i Rosa Bertran (piano).

Com ja va informar aquest setmanari, "Los pastorillos en Belén" es tracta de l'obra d'uns pastorets infantils que es representaven al Vendrell el segle XIX i que el pare de Pau Casals va millorar musicalment. A més, però, va sol·licitar la col·laboració del seu fill Pau, aleshores un nen de només 7 anys. És, per tant, la primera peça en la composició de la qual va intervenir Pau Casals -si bé no se'n sap la incidència concreta.

D'altra banda, al concert de dilluns també es va poder escoltar l'obra de Carles Casals "Josefina", una dansa per a piano, violí i violoncel. La interpretació en aquest cas va anar a càrrec de Margarida Güell (violí), Eva Sedó (violoncel) i Rosa Bertran (piano).

Història de l'homenatge a Pau Casals el 1927

Publiquem l'explicació de l'organització i altres detalls de l'esdeveniment que va donar la historiadora Àngels Santacana

Curiosament, el mateix dia 10 de juliol del 1927 es van enregistrar dues pel·lícules diferents a la vila del Vendrell

EL VENDRELL

Àngels Santacana

Diuen que qui té un amic té un tresor; doncs tenir informadors també és tenir tresors. Dic això perquè fou l'Alfons Vidiella, un dia pel carrer, que em va comentar: "Saps res d'una pel·lícula que es va passar al Tívoli sobre Pau Casals?". "Núria (Ballester), tenim una pel·li antiga del Pau Casals que es va passar al Tívoli?". Mentre ella buscava pels arxius de la Fundació Pau Casals, jo trucava a la Filmoteca de Catalunya (...) sabíem que l'havia fet un

tal Dalfo, però no teníem cap més pista.

Notícia del diari Baix Penedès del 24 de juliol de 1927 que la Biblioteca Pública Terra Baixa té digitalitzat: "l'homenatge continua; diumenge passat estigué a la Vila en Pau Casals (...) Al Tívoli s'hi congregà nombros públic, tarda i nit, per rememorar, vistes en cine, les festes de l'homenatge (...) La cinta conté escenes que estan força bé i en conjunt dona la sensació de grandiositat que revestiren els actes celebrats l'anterior diumenge".

En aquell moment encara no havia treballat res de l'homenatge,

havia vist unes fotografies sobre Pau Casals al carrer Doctor Robert però poca cosa més, a part del diari original del monogràfic que em vaig comprar sobre l'homenatge que havia fet el diari Baix Penedès i que tenia a casa guardat en una carpeta potser feia 6 o 7 anys. En aquest diari i a continuació de la notícia de la pel·lícula del Pau Casals també sortia un escrit que deia: "I si? no? va va, havia de ser íntima però el públic invadí la sala, allà va, dimecres al Tívoli s'hi projectà una pel·lícula els factors de la qual perteneixien a distingides famílies vendrellenques, filmada

en la senyorial residència d'en Benvingut Socias, l'eminent pianista...".

Cert, feia uns anys que una família vendrellenca ens havia deixat una cinta amb una pel·li d'una festa a Cal Benvingut Socias perquè en féssim una còpia i la dipositéssim a l'arxiu comarcal del Baix Penedès. I allí estava.

Els preparatius de l'homenatge

Anem al tema que ens toca: que es va fer el dia 10 de juliol (de 1927) al Vendrell? Qui l'organitza? Què diuen els diaris, quin

material té la Fundació?

Els professors de l'Orquestra fundada pel mestre Pau Casals l'any 1920 a Barcelona havien pensat organitzar un homenatge per a fer palès l'agraïment i l'admiració que els mereixia la gran obra que estava realitzant a Catalunya el mestre. Es posaren en contacte amb el Patronat de l'Orquestra, i la Junta acollí amb satisfacció i entusiasme la proposta. Crearen una comissió mixta de les dues entitats que van resoldre donar

(passa a la pàgina següent)

MÚSICA

(ve de la pàgina anterior)

a l'homenatge un caràcter ben ampli i popular amb la finalitat que hi poguessin col·laborar tots els admiradors de l'obra del Mestre.

La comissió de l'homenatge estava formada per membres de l'orquestra: Domènec Forns, Conrad Bas, Narcís Carbonell, i membres del Patronat: Carles Vidal Quadres, Francesc Ferrer Maristany i Joaquim Pena. El febrer de 1927 els actes projectats eren: oferir un àlbum de signatures, posar una placa a la casa nadiua del Vendrell, proposar a l'Ajuntament del Vendrell que posessin el seu nom a un carrer i organitzar el viatge corporatiu de l'orquestra i el seu patronat fins al Vendrell. S'havia fixat la quota única de 0,25 ptes per signatura per sufragar les despeses de l'homenatge.

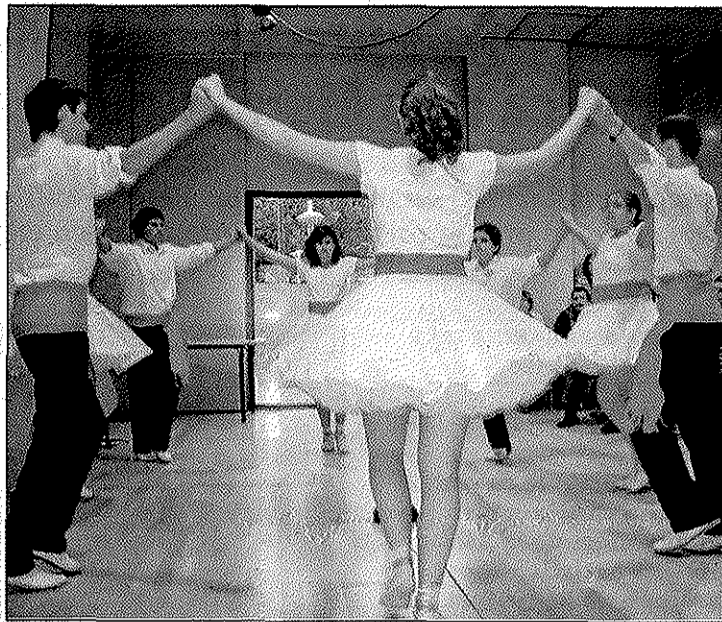
13 juny de 1927. El llibre d'actes de l'Ajuntament acorda: "Han de donar forma oficial a l'homenatge que l'orquestra vol donar al mestre i l'ajuntament s'hi adhereix. Acorden: **1)** que es doni el nom de Pau Casals al carrer de Montserrat i recorden que per anteriors acords és fill predilecte de la vila. **2)** que s'inviti a totes les entitats musicals de Catalunya que assisteixin a l'acte d'homenatge el dia 10 de juliol i que vinguin representades amb banderes i estendards. **3)** que l'acte s'ajusti al programa lliurament de l'àlbum de signatures de tot Catalunya que li farà donació una representació del patronat de l'orquestra i altra de l'Ajuntament. Després, una manifestació que es dirigirà a descobrir la làpida que donen el nom del mestre al carrer de Montserrat i la de la casa nadiua. Després, el banquet popular i a les 7 el concert benèfic al Tívoli. **4)** que a través de la comissió permanent es transmeti a l'orquestra aquestes bases i es digui que l'Ajuntament veuria amb bons ulls que, abans o després del concert benèfic, l'orquestra o part d'ella donés una audició de peces populars a qualsevol plaça pública. Ja es posaria a disposició l'enfustat necessari i sense que costés res al públic".

Els que formaven l'Ajuntament eren Josep Vilanova i Martí, alcalde; Francesc Guaitart Jansat, Celestí Barot Torrens, Gil Soler Jané, Antoni Ferrer Martorell, Benvingut Armengol Nin, Josep Figueras Batlle, Josep Vives Socias, Josep Mumburí Reig, Jaume Constantí Rimbau, Simó Recasens Jansà i Antoni Gestí Jornet.

Recull de premsa

La notícia comença a sortir als diaris de Barcelona:

La Vanguardia del 28 de juny de 1927. Comencen a aparèixer notícies sobre aquest homenatge: "(...) reina extraordinari entusiasme en la villa del Vendrell con motivo de la gran solemnidad que va a celebrarse allí, dentro de pocos dias". I transcriuen la notícia que surt del diari *Baix Penedès* que la vila s'està

Els joves Dansaires del Penedès en l'acte commemoratiu de diumenge

preparant per l'homenatge.

La Vanguardia del 3 de juliol de 1927. Fa una crida perquè tots els admiradors del mestre l'acompanyin aquell dia al Vendrell. Per evitar deixar-se a ningú, no es faran invitacions i només es faran comunicats a través de la premsa barcelonina i que s'estengui a la premsa local i comarcal.

Condicions de la inscripció: L'agència Herrero- Viajes, de la Rambla de Santa Mònica, 29 de Barcelona és on s'han de dirigir els interessats en ser a l'homenatge al Vendrell. Allí els donaran el tiquet per al viatge Barcelona-El Vendrell i retorn en 2a classe, el cobert per al banquet i butaca per al concert pel preu de 42,50 pts. Bitllets: 10 pessetes a 2a classe i 6 pessetes en 3a classe. 2 pessetes per l'entrada de jardí per al concert. També avisa que les corporacions hi hauran d'assistir sense banderes ni estendards (pel caràcter íntim i popular de l'acte).

Les persones del Vendrell s'han de dirigir a la delegació que s'ha obert a l'ajuntament.

La Vanguardia del 6 de juliol de 1927. Parla de que Pau Casals es troba ja a Barcelona acabat d'arribar de les seves tournées per l'estranger, i es disposa a assajar amb la seva orquestra per la citada solemnitat. Com que hi ha molta demanda de tiquets, tant pel concert, pel banquet i el viatge, també es podran adquirir a l'Hotel Ritz.

La Vanguardia 8 de juliol de 1927. L'Ajuntament del Vendrell, en representació de tots els vendrellencs, ha pregat a Pau Casals que es digni a fer a la plaça pública alguna obra d'orquestra per satisfer els desitjos dels seus convilatans, especialment les classes més humils. El mestre ha accedit i, en conseqüència, s'ha ampliat el programa de les festes i es farà un concert a la plaça Pi i Margall (actual plaça Nova).

Dia 10 de juliol de 1927

A les 8.50 del diumenge 10 de juliol de 1927, va sortir de Barcelona un tren especial per a l'ocasió que traslladava al Vendrell l'homenatjat, junt amb els pro-

fessors de l'Orquestra Casals i nombrosos assistents a l'acte. A les 10.41 el tren arribava a l'estació del Vendrell. Allí l'esperava tot l'Ajuntament en ple, l'alcalde de Tarragona, Andreu Segura Donato, i un gran nombre de públic que el van rebre amb aplaudiments a la seva esquerra, l'alcalde del Vendrell, Josep Vilanova, i Ferran Ramon, un dels fundadors de La Lira, entre d'altres personalitats...

Pau Casals fou saludat per les autoritats i en comitiva es dirigiren cap a l'Ajuntament, on estava preparada una recepció. Arribats a la casa de la Vila, el Mestre es va veure obligat a sortir al balcó per saludar el públic que s'hi havia concentrat.

L'alcalde del Vendrell, Josep Vilanova, donà la benvinguda a Pau Casals i li feu entrega del títol de fill predilecte de la vila i una batuta feta d'un ramell d'olivera borda sortida als peus de l'Àngel del campanar. Casals també va rebre una placa de plata, obsequi de la societat coral La Lira, de mans de Ferran Ramon i per part de la 'Unió Musical' se li feu entrega d'una gralla i una placa de plata.

La comitiva es va dirigir al carrer dit abans de Montserrat per destapar la placa de carrer amb el nom de Pau Casals i, tot seguit, anaren a la casa nadiua del músic, al carrer de Santa Anna, on Casals destapà la placa de marbre amb lletres d'or que contenia la inscripció següent: 'Casa nadiua de Pau Casals, glòria del món musical. Homenatge de Catalunya. Any 1927'. Encara avui es troba col·locada a la façana de la casa, obra de l'escultor Roberto Bechini segons dibuix d'Olegari Junyent. La placa la va oferir l'orquestra, costejada pel professor Domingo Forns. L'advocat Vidal Salvó va pronunciar un discurs.

Per acabar, la coral de La Lira dirigida per Joan Ivern va interpretar dues cançons -'Maig' i 'Juny'- amb lletra d'Apel·les Mestre i música de Pau Casals, que formen part dels mesos que Casals va compondre per a la societat coral La Lira.

Concert a la plaça de Pi i Margall de l'orquestra Pau Casals, sota la seva direcció. Van interpretar l'Obertura 'Leonora' número 3 de Beethoven; la sardana

El concert va omplir l'església parroquial del Vendrell

'Serra Amunt', d'Enric Morera; una ària de Bach i l'Obertura de Tannhauser, de Wagner.

La plaça fou insuficient per acollir el públic allí congregat. No hi podien faltar els membres de la 'benemèrita' (Guàrdia Civil) per garantir l'ordre públic. Tots els balcons estan engalanats i un tendal cobreix la zona ocupada per l'orquestra. El concert fou gratuït.

Després del concert s'obsequià el mestre i l'orquestra amb un vermut d'honor i tot seguit es feu un dinar a la sala del Teatre Tívoli, al qual assistiren més de tres-cents convidats. El dinar va ser servit per l'Hotel Ritz.

En acabar l'àpat, diverses personalitats assistents a l'acte prengueren la paraula amb discursos que van emocionar el Mestre. Tots els discursos, però de manera especial els de Jaume Camerí i Pau Casals, foren aplaudits amb gran entusiasme. Un cop acabat el banquet, i mentre els assistents visitaven l'exposició d'art del Penedès que s'havia inaugurat el dia abans a la sala del Centro Industrial, amb obres de reconeguts pintors com Mir i Iu Pascual, es va preparar la sala per tal de fer-hi el concert els beneficis del qual anirien destinats a les necessitats de la vila.

El programa fou: l'Obertura d'Oberon, de Weber; la cinquena simfonia de Beethoven; la Sonata de Boccherini, que fou interpretada per Pau Casals al violoncel i Blay Net al piano; l'Ària de Bach, el Preludi de Lohengrin, Murmurs de la selva i l'Obertura de Rienzi. Durant el concert va entrar a la sala la mare de Pau Casals, Pilar Defilló, que fou fortament aplaudida pel públic assistent.

A les 8,10 h. del vespre sortí cap a Barcelona el tren especial posat per l'ocasió i que fou acomiadat pel Mestre, el qual romangué a la vila.

El perquè de la filmació

Però tornem al començament, perquè ens queda una pregunta per respondre: Qui va fer venir a l'editorial Dalfo perquè filmés aquesta pel·lícula (sobre l'homenatge i que es va presentar en l'acte celebrat diumenge passat a la Vil·la Casals)? Vaig lligar caps deu fer cosa d'un mes, quan estàvem preparant la presentació del llibre d'imatges del Vendrell. A l'Arxiu Comarcal em van deixar la pel·lícula de la festa del Benvingut Socias que feia anys m'havia passat per les mans. Al lloc hi deia '10 de juliol de 1927'. La mateixa data que l'homenatge a Pau Casals i filmada per l'Editorial Dalfo.

Al llibre de la 'petita història' de Benvingut Socias escrita per la Maria Ramon deia: "Era el juliol del 1927 quan la senyora Ribas, que regentava el cinema Tívoli del Vendrell, va tenir ocasió de contractar un equip de filmació de Barcelona, ja que coneixia professionals d'aquest àmbit. En preparar l'esdeveniment van buscar un lloc adient i van creure que la finca del Tancat fóra el marc idoni per captar escenes de la vida local i van mobilitzar gairebé tota la vila".

Segons la família que va fer donació de la pel·lícula, sempre havien sentit explicar que la festa va ser a la tarda. La resta del dia, per tant, la productora va filmar la pel·lícula que veurem a continuació.